

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU44

En betald polisutbildning

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i inkomstskattelagen, studiestödslagen och offentlighets- och sekretesslagen. Ändringarna syftar till att öka polistillväxten och polistätheten genom att göra polisutbildningen betald. Förslagen är ett led i en reform som bl.a. innebär att

- en låntagare ska inte behöva göra återbetalningar på studielån för polisutbildningen under den tid som han eller hon kan kvalificera sig för avskrivning av lånet
- det ska införas ett utökat sekretesskydd för uppgifter som kan göra det möjligt att kartlägga polisstudenter och polisanställda
- den förmån det innebär att få sitt studielån avskrivet ska vara skattefria.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:237 En betald polisutbildning.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
En betald polisutbildning	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En betald polisutbildning

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
 2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
 3. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
 4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:237 punkterna 1–4.

Stockholm den 11 juni 2026

På justitieutskottets vägnar

Teresa Carvalho

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L), Lars Isacson (S) och Victoria Tiblom (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:237 En betald polisutbildning. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

En betald polisutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i inkomstskattelagen, studiestödslagen och offentlighets- och sekretesslagen. Ändringarna syftar till att öka polistillväxten och polistätheten genom att göra polisutbildningen betald.

Bakgrund

Dagens studiestödssystem i korthet

Studiemedel får lämnas till alla som studerar vid en viss utbildning, givet att vissa grundvillkor är uppfyllda enligt bestämmelser i studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655). Studiemedel består av två delar – en bidragsdel och en lånedel (3 kap. 1 § studiestödslagen). Utöver det s.k. grundlånet får tillägglån och merkostnadslån lämnas till vissa studerande som uppfyller villkoren (3 kap. 14 och 15 §§ studiestödslagen). Centrala studiestödsnämnden är den myndighet som administrerar studiestödet.

Vad specifikt gäller grundutbildningen till polisman omfattar den fyra terminers studier på polisprogrammet och sex månaders aspirantutbildning. Polisprogrammet bedrivs som en uppdragsutbildning vid vissa universitet och högskolor och är studiemedelsberättigande. Aspirantutbildningen är däremot inte studiemedelsberättigande. Under den tiden är de studerande i stället anställda vid Polismyndigheten. Även grundutbildning i form av s.k. deltidspolisutbildning är studiemedelsberättigande under polisprogramstiden. Studielån under polisprogrammet får lämnas i samtliga former, dvs. genom grundlån, tillägglån och merkostnadslån.

Studielånet löper med ränta från det första utbetalningstillfället. Alla studielån som har tagits efter 1988 löper med samma ränta, som fastställs av regeringen i början av varje kalenderår. För 2026 är räntan 2,135 procent.

Studielån som har tagits efter den 30 juni 2001 är s.k. annuitetslån. Återbetalning av annuitetslån påbörjas det kalenderår som kommer tidigast sex månader efter det att låntagaren senast fick studiestöd (4 kap. 3 § studiestödslagen). Återbetalning sker med ett årligt belopp, s.k. årsbelopp. Återbetalningstiden är normalt 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år då låntagaren fyller 64 år (4 kap. 4 § studiestödslagen).

En låntagare med en begränsad betalningsförmåga kan i vissa fall ha rätt till s.k. nedsättning, vilket innebär att han eller hon kan få betala mindre eller inget alls av det årliga beloppet under betalningsåret. Nedsättning kan beviljas

under den tid som låntagaren får studiestöd, fullgör sin totalförsvarsplikt, utbildar sig till reserv- eller yrkesofficer eller om det i något annat fall finns synnerliga skäl. Nedsättning kan även beviljas med hänsyn till inkomsten under betalningsåret (4 kap. 12–15 §§ studiestödslagen). Vid nedsättning av årsbelopp kan de framtida årsbeloppen komma att bli högre än vad de annars skulle ha varit. En låntagare som har beviljats nedsättning av årsbeloppet under minst tre år kan därför ansöka om att få en ny återbetalningstid bestämd (4 kap. 6 § studiestödslagen).

Studielån som inte har betalats vid utgången av det år då låntagaren fyller 71 år ska skrivas av, med undantag för årsbeloppen för de tre senaste kalenderåren. Lån skrivs också av vid dödsfall, om låntagaren har hel sjukersättning och låg inkomst eller om det finns andra synnerliga skäl (4 kap. 25 § studiestödslagen).

Propositionen

I propositionen lämnar regeringen förslag om en betald polisutbildning. Reformen innebär i huvudsak att polisutbildningen ska bli betald genom att Centrala studiestödsnämnden successivt skriver av låntagarens studieskuld, vilket utvecklas närmare nedan.

Av propositionen framgår att huvuddelen av reformen kan regleras på lägre författningsnivå än lag, med stöd av regeringens s.k. restkompetens. I propositionen lämnas förslag som avser nödvändiga ändringar i studiestödslagen (1999:1395), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och inkomstskattelagen (1999:1229). Regeringens förslag och bedömningar innebär i huvudsak följande.

Polisutbildningen ska bli betald

Organiserad brottslighet och annan grov brottslighet utgör ett allvarligt hot mot både enskilda och samhället i stort. För att med kraft trycka tillbaka den allvarliga brottsutvecklingen i Sverige anser regeringen att det krävs fler synliga och lokalt närvarande poliser i hela landet. Den föreslagna reformen – som syftar dels till att stärka rekryteringen till polisyrket, dels till att öka antalet som genomgår polisutbildningen och stannar kvar i tjänst som polisman – måste ses mot den bakgrunden. I ljuset av det rådande läget i samhället är det avgörande att Polismyndigheten får de förutsättningar som krävs för att stärka den brottsbekämpande förmågan. Regeringen anför att en betald polisutbildning därför är ett utslag av en nödvändig samhällsprioritering.

Regeringen ska kunna meddela föreskrifter om avskrivning av studielån för polisutbildningen

Den föreslagna reformen innebär i huvudsak att polisutbildningen ska bli betald genom att studielånet skrivs av.

Att meddela föreskrifter om avskrivning av studielån faller inom regeringens primära normgivningsområde, den s.k. restkompetensen (8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen). Att regeringen får meddela föreskrifter i ett visst ämne hindrar dock inte att riksdagen meddelar föreskrifter i samma ämne (8 kap. 8 § regeringsformen).

Riksdagen har i studiestödslagen reglerat under vilka förutsättningar studielån kan skrivas av (4 kap. 23–25 §§). Regeringen bedömer att den befintliga regleringen, som utgör undantag från huvudregeln om att studielån ska återbetalas, är uttömmande. Regeringen kan därmed inte meddela föreskrifter om avskrivning av studielån om det inte införs en upplysningsbestämmelse som tydliggör att regeringen – trots lagregleringen – är behörig att göra det (jfr 8 kap. 18 § första stycket regeringsformen). Regeringen föreslår därför att det införs en upplysningsbestämmelse i studiestödslagen enligt vilken regeringen, med stöd av restkompetensen, kan meddela föreskrifter om att studielån får skrivas av för låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman.

Nedsättning av årsbeloppet

Nedsättning innebär i korthet att låntagaren inte behöver betala något alls eller mindre av sitt årsbelopp under ett kalenderår. Bestämmelserna om nedsättning är i grunden trygghetsregler och syftar till att skydda låntagare med begränsad betalningsförmåga.

Regeringen föreslår att en låntagare ska ha rätt till nedsättning av sitt årsbelopp under den tid låntagaren genomför grundutbildningen till polisman (utbildningstiden) och under åtta år efter genomgången grundutbildning (ramtiden).

Förslaget omfattar studielån som har lämnats för grundutbildningen till polisman från och med den 1 augusti 2024. Flera låntagare som omfattas kan därför väntas ha dels studielån som omfattas av reformen, dels studielån som inte omfattas av reformen. Det är enbart den del av årsbeloppet som hänför sig till studielån som omfattas av reformen som föreslås kunna sättas ned under utbildningstiden och ramtiden. För en låntagare som endast har studielån som omfattas av regelverket om betald polisutbildning innebär det att hela årsbeloppet ska få sättas ned. För en låntagare som även har andra studielån innebär det att årsbeloppet ska få sättas ned delvis. Under utbildningstiden och ramtiden föreslås därmed det nedsatta årsbeloppet beräknas utan beaktande av studielån som omfattas av rätt till avskrivning av studielån för grundutbildningen till polisman.

Regeringen föreslår vidare att beslut om nedsättning ska få fattas utan ansökan av låntagaren.

Ny återbetalningstid

Regeringen konstaterar att de flesta som berörs av regelverket om en betald polisutbildning sannolikt inte kommer att ha behov av att ansöka om en ny

återbetalningstid. Det är dock inte otänkbart att ett antal låntagare kommer att ha ett förhållandevis stort belopp kvar att betala vid ramtidens utgång. För att undvika ett högt årsbelopp och en tung återbetalningsbörda för dessa låntagare föreslår regeringen att det ska finnas en möjlighet att få en ny återbetalningstid bestämd. Förslaget innebär att om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbeloppet på grund av att låntagaren omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning, ska en ny återbetalningstid få bestämmas.

Utökat sekretesskydd för uppgifter om polisstudenter och polisanställda

Regeringen konstaterar att uppgifter om polisstudenters och polisanställdas personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer kommer att ha ett lägre sekretesskydd när de förekommer i ärenden hos Centrala studiestödsnämnden och Överklagandenämnden för studiestöd, jämfört med när de förekommer i Polismyndighetens och Säkerhetspolisens personaladministrativa verksamhet respektive hos lärosätena. Dessutom kommer uppgifter som är jämförbara med bostadsadress och privat telefonnummer, exempelvis privat e-postadress, att ha ett lägre sekretesskydd hos Centrala studiestödsnämnden och överklagandenämnden jämfört med hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Mot bakgrund av den synnerligen allvarliga och omfattande brottslighet som pågår i samhället är det mycket angeläget att ge polisstudenter och polisanställda ett adekvat skydd. Regeringen anser att det är av stor vikt att möjligheterna till systematisk kartläggning av polisstudenter och polisanställda försvåras. I avvägningen mellan sekretess- och insynsintresset anser regeringen därför att det förstnämnda ska ges större tyngd i det här fallet.

Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att sekretessen ska stärkas i ärenden om studiestöd som avser grundutbildning till polisman. Det stärkta skyddet ska gälla för uppgift om

1. en enskilds personnummer eller födelsedatum, eller
2. en enskilds bostadsadress, privata telefonnummer eller andra jämförbara uppgifter om den enskilde.

Sekretessen föreslås även gälla beslut i ärenden om studiestöd som avser grundutbildning till polisman. Sekretessen föreslås gälla i högst femtio år. Den tystnadsplikt som följer av sekretessbestämmelserna föreslås ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

En skattefri reform

Regeringen anför att tanken med reformen är att den enskilde ska få full kostnadstäckning för sina studielån om han eller hon tjänstgör som polisman under en viss tid efter utbildningen. För att reformen ska få fullt genomslag bör avskrivning av studielån inte medföra några beskattningskonsekvenser för

den enskilde. Regeringen föreslår därför genom en ändring i inkomstskattelagen dels att en förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman inte ska tas upp till beskattning, dels att ersättning i form av kompensation inte heller ska tas upp till beskattning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. De nya bestämmelserna i studiestödslagen ska dock tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Eftersom vissa låntagare kommer att ha hunnit betala tillbaka på sitt studielån för polisutbildningen innan den föreslagna reformen trätt i kraft är tanken att Centrala studiestödsnämnden under vissa förutsättningar ska kompensera berörda för de inbetalningar som gjorts. Sådan kompensation föreslås i förekommande fall ske i samband med att regelverket träder i kraft. Regeringen konstaterar att bestämmelser om kompensation kan regleras på lägre författningsnivå än lag.

Regeringen konstaterar vidare att det finns anledning att utgå från att samtliga berörda låntagare har kompenserats i vart fall vid utgången av 2028. Det föreslås därför att en ändring i inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 januari 2029. Ändringen innebär att bestämmelsen om skattefrihet för kompensation upphävs. Äldre bestämmelser bör dock fortfarande gälla för ersättning i form av kompensation i ärenden om kompensation som har inlett hos Centrala studiestödsnämnden före ikraftträdandet. Det betyder att äldre bestämmelser ska tillämpas även om beslutet överklagas och prövas efter den 31 december 2028.

Konsekvenser av förslagen

Regeringen anför att förslagen stärker attraktiviteten till polisutbildningen och kan väntas bidra både till att fler söker sig till polisyrket och till att fler stannar kvar i tjänst som polisman efter utbildningen. Förslagen bidrar därmed till målet att öka polistillväxten och polistätheten i hela landet.

Förslagen innebär kostnader för avskrivning av studielån för grundutbildningen till polisman, som finansieras med ökade anslag i enlighet med budgetpropositionen för 2025. Vidare kommer Centrala studiestödsnämndens verksamhet att behöva anpassas till det nya regelverket. Förslagen innebär kostnader för myndigheten i form av systemutveckling, administration och säkerhetshöjande åtgärder, som finansieras med ökade anslag i enlighet med budgetpropositionen för 2026. De kostnader som förslagen kan ge upphov till för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och andra statliga myndigheter är inte större än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen förväntas inte medföra några övriga konsekvenser.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen bör anta regeringens lagförslag, av de skäl som anförs i propositionen.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:237 En betald polisutbildning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska införas en ny paragraf, 11 kap. 34 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 a § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 a §²

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2029.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ersättning i form av kompensation i ärenden om kompensation som har inletts hos Centrala studiestödsnämnden före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

3 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 4 kap. 6 och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 13 a och 25 a §§, och närmast före 4 kap. 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §¹

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

En ny återbetalningstid får bestämmas efter ansökan av låntagaren, om inte regeringen föreskriver något annat.

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3, *13 a*, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

12 §²

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 *eller 13 a §* får dock ske utan ansökan av låntagaren.

13 a §

Årsbeloppet får sättas ned under den tid låntagaren genomför grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman.

Det nedsatta årsbeloppet ska beräknas utan beaktande av studielån som omfattas av rätt till avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

¹ Senaste lydelse 2005:613.

² Senaste lydelse 2002:1108.

***Avskrivning av lån som tagits
emot för grundutbildning till
polisman***

25 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att studielån som har lämnats enligt 3 kap. får skrivas av för låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Häri genom föreskrivs att 28 kap. 9 och 17 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

9 §¹

Sekretess gäller i *ärendet* om studiestöd och i *ärendet* hos Centrala studiestödsnämnden om körkortslån samt lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i *ärenden* om studiestöd och i *ärenden* hos Centrala studiestödsnämnden om körkortslån samt lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller vidare i ärenden om studiestöd som avser grundutbildning till polisman, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men och uppgiften avser

1. en enskilds personnummer eller födelsedatum, eller

2. en enskilds bostadsadress, privata telefonnummer eller andra jämförbara uppgifter om den enskilde.

I andra ärenden än sådana om studiestöd under sjukdom gäller sekretessen inte beslut i ärendet.

Sekretessen enligt första och andra styckena gäller inte beslut i ärendet, förutom i ärenden om

1. studiestöd under sjukdom, och

2. studiestöd som avser grundutbildning till polisman.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

17 §²

Den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som har gjorts med stöd av 16 § andra meningen inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrund-

Den tystnadsplikt som följer av 9 § andra stycket och den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som har gjorts med stöd av 16 § andra meningen inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihets-

¹ Senaste lydelse 2018:1116.

² Senaste lydelse 2022:1242.

lagen att meddela och offentliggöra uppgifter. förordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.